

LEKEBERGS
KOMMUN

Samverkansplan *för barns bästa*

Fastställd av: **Kultur- och bildningsnämnden**

Datum: **2020-02-04**

Ansvarig för revidering: **Socialnämnden**

Ansvarig tjänsteperson: **Förvaltningschef SOF**

Diarienummer: **KUB 19-1070**

Policy
Program
>Plan
Riktlinje
Regler

Lekebergs styrdokument

Policy – Normerande dokument som klargör Lekebergs kommuns hållning

Program – Dokument som klargör inriktning och metoder för att nå Lekebergs kommuns mål

Plan – Innehåller en tydlig beskrivning vad som ska göras och när det ska göras

Riktlinje – Rekommenderat sätt att agera

Regler – Absolut gräns och ska-krav

Innehåll

1	Bakgrund.....	3
1.1	Syfte och mål.....	3
1.2	Definitioner och avgränsningar.....	4
1.3	Organisation och ansvarsområden.....	5
2	Verksamhetsområden.....	6
2.1	Socialtjänst.....	6
2.2	Förskola och skola.....	7
3	Vårdnadshavare.....	7
4	Nuvarande samverkansområden.....	8
4.1	Yngre barn.....	8
4.2	Ungdomar.....	9
4.3	Alla åldersgrupper.....	9
4.4	Analys.....	10
5	Strategier.....	11
5.1	Långsiktigt metod- och utvecklingsarbete.....	11
5.2	Information- och kunskapsspridning.....	11
5.3	Utökat förebyggande och främjande arbete.....	12
	Referenser.....	13
	Rapporter och publikationer.....	13
	Lagstiftning.....	13
	Webbsidor.....	13

1 Bakgrund

Barn och ungas behov av insatser avgör vilka verksamheter som behöver samverka med varandra och på vilket sätt. För en del barn är stöd från en verksamhet tillräckligt, andra barn och unga kan behöva insatser från flera verksamheter. Ett gemensamt ansvarstagande och en fungerande samverkan blir en nödvändighet för att komplexa behov ska kunna mötas upp. Olika verksamheter kan bidra med sina unika resurser och genom en gynnsam samverkan kan behov fångas upp i ett tidigt skede¹. Barn och familjer som är i behov av stöd i Lekebergs kommun kan ha, eller behöva ha, stödinsatser från både skola/förskola och socialtjänst. Skolan har i första hand ett lärandeuppdrag men kan samtidigt också behöva stöd, kompetens eller vägledning från socialtjänsten i situationer där andra miljöer inverkar på närvaro och inlärning. Socialtjänstens verksamheter behöver skolans stöd för att barn och ungas behov ska kunna fångas upp i en samlad kontext kring individen.

Det finns en skyldighet att samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa². Här inryms en uppgifts- och anmälningsskyldighet men bestämmelserna om samverkan sträcker sig samtidigt till fler områden³. Både skolan och socialtjänsten har samtidigt en vilja att samverka för att verka förebyggande och främjande, med tidiga insatser innan behovet av stöd har ökat och blivit för komplext. I maj 2018 presenterade revisionsföretaget PWC rapporten "Utvärdering av organisationsförändring inom individ- och familjeomsorgen" där det framhävdes brister i samverkan mellan Lekebergs individ- och familjeomsorg (IFO) och skola/förskola. Utifrån ovanstående rapport fick socialförvaltningen och kultur- och bildningsförvaltningen i uppdrag att utforma en handlingsplan för det gemensamma samverkansarbetet. Denna samverkansplan ska stå till grund för allt strategiskt samverkansarbete som genomförs mellan socialnämnden och kultur- och bildningsnämnd, med tillhörande förvaltningar i frågor gällande barn som far illa eller riskerar att fara illa. Planen är gällande mellan åren 2020-2023 och revideras inför uppstart av ny period. En årlig aktivitetsplan kompletteras till denna plan.

1.1 Syfte och mål

Syftet med samverkan är att fortlöpande verka för att barn i Lekebergs kommun ska få en så bra uppväxt som möjligt, en uppväxt utifrån trygga och goda förhållanden. Genom samverkan skapas förutsättningar och möjligheter att fånga upp barns behov i ett tidigt skede, och en organisation för förebyggande och främjande arbete kan beredas. Ett annat viktigt syfte är att utifrån en helhetssyn tydliggöra ett gemensamt ansvar för barns bästa.

Målet med denna plan blir således att skapa en organisation för befintligt och framtida samverkansarbete mellan de två nämnderna; socialnämnden och kultur- och bildningsnämnden med tillhörande förvaltningar. Detta huvudmål delas upp i följande delmål:

---

¹ Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, *Strategi för samverkan- kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa*, Västerås: Edita Västra Aros, 2007, s. 29.

² Socialtjänstlag 2001:453 5 kap 1a §, Hälso- och sjukvårdslag 1982:763 2f §, Skollag 2010:800.

³ Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, s. 13.

Styrning

En väl fungerande samverkan kräver legitimitet, förankring och engagemang på alla ledningsnivåer. Det ska finnas en tydlig styrning där syfte, mål och samordnad uppföljning formuleras.

Struktur

Samverkansparterna ska skapa sig en gemensam förståelse om målgrupp, de olika verksamheternas ansvarsområden och förutsättningar. Begrepp bör tydliggöras och nödvändiga riktlinjer kommuniceras. Gemensamma styrande dokument ska vid behov arbetas fram utifrån funktion.

Samsyn

En verkningsfull samsyn uppnås av kunskap, tillit, och problemlösning. Det ska finnas ändamålsenliga kontaktytor för kommunikation, kunskapsspridning och lärande. Resurser och begränsningar ska lyftas fram och det ska finnas utrymme för kompetens- och metodutveckling.

Viktigt att understryka är också barnets och vårdnadshavarnas delaktighet. Samverkan ska inkludera delaktighet och öppenhet i största möjliga mån, och formerna för samverkan bör anpassas så att detta införs i processerna. I alla lägen då samverkan krävs för barnets bästa ska både skolan och socialtjänsten så långt det är möjligt alltid be vårdnadshavare om ett skriftligt samtycke till att få dela sådan information som gynnar barnet/elevens utveckling.

1.2 Definitioner och avgränsningar

Samverkan

Samverkan kan ta sig i uttryck på olika sätt och vår mening är att "... någon eller några tillför sina specifika resurser, kompetenser och/eller kunskaper till en uppgift som man gemensamt har att genomföra"⁴. De professionella ska ha mandat att initiera eller upprätta samverkan och samverkansparterna ska ha en gemensam förståelse för betydelsen av samverkan i det berörda området.

Barn

Enligt Barnkonventionen artikel 1 samt Föräldrabalken avses barn varje människa under 18 år⁵. Barn under 18 år ska stå under en eller två vuxna personers vårdnad. Det är oftast barnets föräldrar, eller en av dem, som har vårdnaden om barnet. Vid brister i vårdnadshavares omsorg kan rätten över vårdnaden flyttas till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare⁶.

Barn som far illa

Barn och unga som far illa avser barn som inte får sina behov tillgodosedda inom familjen, enligt nedan lydelse: "Det är barn och ungdomar som utsätts för fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar, fysisk eller psykisk försummelse. Det är också barn och ungdomar med ett socialt nedbrytande beteende, såsom missbruk,

⁴ Enligt definition från Boklund, A. (1995), s. 47. Hämtat från Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, s. 11.

⁵ Barnombudsmannen, *Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter*, Stockholm: E-print AB, 2007, s. 10., Föräldrabalk 1949:381 6 kap 2 §.

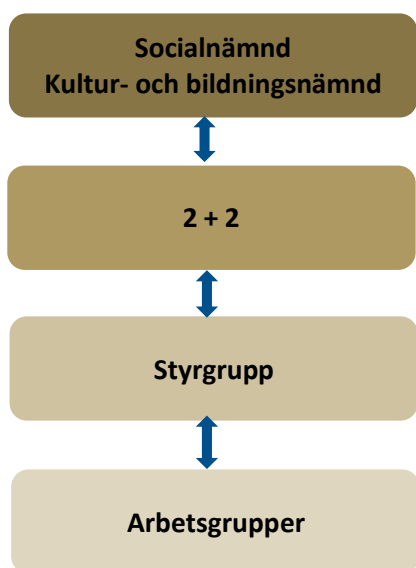
⁶ Föräldrabalk 1949:381 3 §, 7 §. Se mer om vårdnadshavarens ansvar under rubrik "3 Vårdnadshavare".

kriminalitet eller annat självdestruktivt beteende. Även barn och ungdomar som utsätts för mobbning, hot, våld och andra övergrepp från jämnåriga ingår i begreppet. Likaså barn och ungdomar som har allvarliga relationsproblem i förhållande till sin familj och omgivning samt elever där stora svårigheter i skolsituationen har uppstått”⁷.

1.3 Organisation och ansvarsområden

Följande modell beskriver hur socialnämnd samt kultur- och bildningsnämnd med tillhörande förvaltningar organiserar sig i samverkansarbetet.

Socialnämnd samt Kultur- och bildningsnämnd

Antar samverkansplan för gällande period samt tydliggör vilka kort- och långsiktiga resultat eller effekter som ska uppnås utifrån lydelser i beslutad plan.

2 + 2 möten

Forum för löpande uppföljning och rapportering av förvaltningarnas samverkansarbete. Ordföringarna ger vid behov styrning till styrgrupp i det löpande samverkansarbetet. Vid ekonomiska otydligheter sker samverkan utifrån barns bästa i dessa forum. Deltagande representanter är ordföranden från socialnämnd samt kultur- och bildningsnämnd samt förvaltningschefer från socialförvaltning och kultur- och bildningsförvaltning. Möten genomförs minst tre gånger/år.

Styrgrupp

Har det övergripande ansvaret för att åtaganden ur samverkansplan samt eventuella direktiv från 2+2 möten genomförs, följs upp, analyseras och åtgärdas. Tar ansvar för att uppföljning och revidering av plan sker när dess giltighet träder ur. Styrgruppen ansvarar också för att ta fram en årlig aktivitetsplan utifrån beslutade strategier och mål i samverkansplan. Aktiviteterna utformas utifrån gemensamma ansvarsområden och uppgifter delegeras till arbetsgrupper. Deltagande representanter från

⁷ Enligt definition i Prop. 2002/03:53, s. 47-49 hämtat från Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, s. 11.

socialförvaltning är förvaltningschef, enhetschef individ- och familjeomsorg samt verksamhetsutvecklare. Från kultur- och bildningsförvaltning finns representation från förvaltningschef och verksamhetschef elevhälsan. Möten genomförs minst åtta gånger/år.

2 Verksamhetsområden

I förvaltningslagen lyder en skrivelse om myndigheters allmänna lagstadgade skyldighet att samverka⁸. Det finns också en särskild skyldighet att samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa⁹. Detta regleras i ett antal lagstiftningar som berör förskola/skola, socialtjänst, funktionshinderområdet samt hälso- och sjukvård. Annan relevant lagstiftning i samverkansområdet är begränsningar gällande utlämnande av uppgifter; patientsäkerhetslagen (PSL) samt offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Hur samverkan bedrivs utifrån ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt föreskrifter från Socialstyrelsen samt skollag är också nära knutet till området¹⁰.

2.1 Socialtjänst

Vårdnadshavare som har det svårt att socialt och/eller ekonomiskt ge sina barn kärlek och en god uppfostran kan behöva bistånd och skydd från samhällets sida. I socialtjänstlagen samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade finns skrivelse om att socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att barn ska få det stöd och den hjälp de behöver¹¹. Myndighetens uppgift är att förhindra att barn utvecklas i negativ riktning och inriktningen ska i första hand vara till barn som far illa, således löper risk att skadas utifrån ett hälso- och utvecklingsperspektiv.

Yrkesverksamma inom myndighet som arbetar för barn och ungdomar har vid misstanke eller upptäckt om barn som far illa en skyldighet att anmäla detta till socialtjänst i barnets hemkommun. Socialtjänsten ska omgående göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd. Om beslut om att utredning ska inledas, ska utredningen bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader¹².

För att kunna fullfölja sina skyldigheter är socialtjänsten helt beroende av samverkan. När socialtjänsten utreder bär personal från förskola, skola och övrig barnverksamhet på betydelsefull kunskap om hur barnen agerar i vistelsemiljön, på fritiden och i hemförhållanden. Denna kunskap är nödvändig för att, på bästa sätt, kunna avgöra vilka insatser som är lämpliga för det aktuella barnet. Utredningen ska resultera i en bedömning av barnets behov och föräldrarnas förmåga och klargöra på vilket vis behovet ska tillgodoses. Det finns också en möjlighet för barn och föräldrar att vända sig direkt till socialtjänsten, för att till exempel få stöd och rådgivning i samtal, utan att en utredning påbörjas.

---

⁸ Förvaltningslag 2017:900 8 §.

⁹ Kunskapsguiden. *Lagstiftning om samverkan kring barn och unga - en sammanfattning*. Hämtad 2020-01-09.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Socialtjänstlag 2001:453 14 kap 1c §, 11 kap.

¹² Ibid.

Socialtjänsten strävar i första hand efter att tillgodose barnets behov på frivillig väg med föräldrarnas samtycke. I de fall som behovet bedöms vara omfattande men samtycke till vård med stöd inte finns, kan socialnämnden fatta beslut om att ansöka om vård med stöd av lagrummet Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga hos förvaltningsrätten¹³.

2.2 Förskola och skola

Förskolan och skolan ska enligt skollagen främja barns utveckling och lärande. I utbildningen ska barn utveckla sina kunskaper och värden, utifrån de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna som vårt samhälle vilar på. Hänsyn ska tas till barns olika behov och skolan ska i samarbete med hemmen verka för barnets personliga utveckling ...”till aktiv, kreativ, kompetent och ansvarskännande individ och medborgare”¹⁴.

Inom grundskolan har varje barn rätt till en individuell utvecklingsplan. I den planen ska det tydligt framgå vilka insatser som krävs för att barnet ska nå de uppsatta målen. Åtgärdsprogram utarbetas, i samråd med vårdnadshavare, för de barn som är i behov av särskilt stöd. Målet med det utökade stödet ska vara att undanröja de hinder som kan stå i vägen för barnets lärande och utveckling. Det finns ett gemensamt uppdrag för arbetet med barns hälsa i förskola, grundskola och gymnasieskola. Elevhälsan och barnhälsans uppdrag är att arbeta förebyggande och främjande – att skapa pedagogiska, sociala och fysiska miljöer som främjar lärande, utveckling och hälsa. I dessa verksamheter kan barn få tillgång till medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Arbetet ska liksom andra verksamheter som riktar sig till barn och unga hanteras utifrån barnets rättigheter¹⁵.

För att kunna ge barn det bästa stödet behöver skolväsendet ofta samverka med andra aktörer. Det är barnets behov som styr hur stödet utformas men skolan har alltid ett fortsatt ansvar, utöver andra aktörers insatser¹⁶. Som yrkesverksam inom förskola och skola omfattas man också av lagstadgad anmälningsplikt, att anmäla till socialtjänst vid misstanke eller upptäckt om barn som far illa. Detta bör ske i samarbete med skolledning och elevhälsoteam som kan ha kompletterande information om barnet. En samverkan med vårdnadshavare bör ske så långt det är möjligt. Vid oro för att ett barn är utsatt för hot, våld, övergrepp eller vid misstanke om en hedersrelaterad kontext bör en konsultation med socialtjänsten ske innan vårdnadshavarna kontaktas¹⁷.

3 Vårdnadshavare

De grundläggande reglerna om förhållandet mellan barn och vårdnadshavare finns i Föräldrabalken¹⁸. Vårdnadshavare ska se till att barnet får den omvårdnad, trygghet och fostran som barnet behöver samt se till att barnet inte far illa. Barn ska behandlas med respekt för sin person och individualitet och inte utsättas för kroppslig

¹³ Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga 1990:52 4 §.

¹⁴ Skollag 2010:800 4 §.

¹⁵ Barnombudsmannen, s. 10.

¹⁶ Skolverket, *Skolans ansvar för barn som far illa*. Hämtad 2019-05-09.

¹⁷ Socialtjänstlagen 2001:453 14 kap 1 §, Skollagen 5 kap 21 §.

¹⁸ Föräldrabalk 1949:381 6 kap.

besträffning eller kränkande behandling. Vårdnadshavaren har även rätten och skyldigheten att besluta i personliga frågor som är viktiga för barnet. Ju äldre barnet blir, desto större hänsyn ska tas till vad barnet själv vill. Vårdnadshavare har en underhållsskyldighet fram till barnet fyller 18 år. Går barnet i grundskola eller gymnasieskola efter denna tidpunkt är föräldrarna underhållsskyldiga under den tid som skolgången pågår, dock längst intill dess barn fyller tjugott år¹⁹. Vårdnadshavare ansvarar också för att barnen fullgör sin skolplikt²⁰.

Om det brister i omsorgen hos vårdnadshavaren/vårdnadshavarna ska rättsliga institutioner flytta över vårdnaden till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare. Då utses en vårdnadshavare som är lämpad att ge barnet omvårdnad, trygghet och en god fostran²¹. Utöver biologiska föräldrar eller vårdnadshavare kan andra vuxna ha omsorg om barnet. Dessa "omsorgspersoner", kan till exempel vara familjehemsföräldrar, adoptivföräldrar eller god man.

4 Nuvarande samverkansområden

Följande avsnitt beskriver de strategiskt inriktade samverkansområden som fanns vid samverkansplanens upprättande. Utöver de områden som beskrivs i detta avsnitt förekommer också samarbete om enskilda ärenden som inte omnämns närmare i denna plan.

4.1 Yngre barn

Team

Samverkansarbetet kring yngre barn sker i olika team; barnteam och barnhälsoteam. Där finns representation från förskola, öppenvård och primärvård (i det senare teamet). Arbetsgrupperna träffas regelbundet och diskuterar förutsättningar, möjligheter och stöd i barns trygga och lärande utveckling. De olika teamen informerar och vägleder varandra i gemensamma frågor eller ärenden, och är också ett stöd mot verksamheter och föräldrar. Teamen strävar efter öppenhet och transparens och samtycke ska alltid inhämtas.

Familjecentral

Byggnation och inrättande av en familjecentral, eller en familjecentralsliknande verksamhet, är under pågående arbete. Denna verksamhet är en samverkan mellan region Örebro län och de tre förvaltningarna inom Lekebergs kommun, med kultur- och bildningsnämnden som ytterst ansvarig. Planeringen är att verksamheten ska befinna sig i lokaler på Capio vårdcentral Lekeberg. Förskolerektorer, specialpedagoger och administratörer från kultur- och bildningsförvaltningen samt kuratorer från socialförvaltningens öppenvård ska dela lokaler och samverka med vårdcentralens personal från barnavårdscentral och mödravårdscentral. En samordnare och en pedagog ska leda verksamheten. Om arbetet löper på som förväntat beräknas en färdigbyggd familjecentral finnas tillgänglig hösten 2021.

---

¹⁹ Föräldrabalk 1949:381 7 kap 1 §.

²⁰ Föräldrabalk 1949:381 6 kap 2 §, Skollagen 2010:800 7 kap.

²¹ Föräldrabalk 1949:381 6 kap 7 §, 10a §.

4.2 Ungdomar

LEFA

Lekebergs kommuns förebyggande verksamhet (LEFA) är en samverkansmodell där socialtjänst, skola (Lekebergsskolan år 7-9) och polisen samarbetar kring områdena droger och brott. Det övergripande syftet är att tidigt upptäcka ungdomar som på grund av sitt beteende riskerar att hamna i missbruk eller beroende. Stödet ska verka för att ge ungdomen och dennes föräldrar rätt stöd och hjälp i ett tidigt skede. Samverkansparterna träffas regelbundet där fokus ligger på det förebyggande arbetet.

Fältverksamhet

Två kuratorer från socialtjänstens öppenvård arbetar med uppsökande fältarbete. Fältassistenternas ("fältare") främsta uppgift är att erbjuda ungdomar en trygg vuxen och ett stöd i de arenor som fältarna befinner sig i; Lekebergsskolan, kommunens fritidsgårdar och övriga platser som ungdomarna vistas på.

4.3 Alla åldersgrupper

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter -Barnkonventionen, antogs i Förenta nationernas generalförsamling 1989. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag²². Barnkonventionen innehåller 54 artiklar om barnets rättigheter som på olika sätt behandlar barns rätt att behandlas med respekt samt att få komma till tals. Konventionen syftar också till att åtgärder som rör barn ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. I Lekebergs kommun pågår ett kommunövergripande arbete, samordnat av kultur- och bildningsförvaltningen, med en handlingsplan som ska utgöra en plattform för verksamheters implementering av ett barnperspektiv. Aktiviteter; planering, beslut och utförande ska utföras på alla nivåer inom ramen för befintliga uppdrag, utifrån barnets bästa. Lekebergs kommun finns också med som en aktiv part i nätverksträffar gällande implementering av barnkonventionen mellan Sydnärke-kommunerna.

Tidiga och samordnade insatser

Socialstyrelsen och Skolverket har fått ett gemensamt regeringsuppdrag gällande tidiga samordnade insatser (TSI). Uppdraget sträcker sig mellan åren 2017-2020 och ska syfta till att alla barn och unga ska få stöd i ett tidigt skede av en ogynnsam utveckling utifrån en förbättrad samverkan mellan socialtjänst, skola samt hälso- och sjukvård. 36 utvecklingsarbeten genomförs i hela landet inom ramen för detta område²³. Socialförvaltningen inom Lekebergs kommun är en deltagande part i ett gemensamt utvecklingsarbete mellan ovan nämnda aktörer i Sydnärke. I detta arbete identifierar socialtjänst, skola och region hinder och framgångsfaktorer för samverkan, värdefull kunskap som förs vidare till respektive organisation och samverkansarbete.

Våld i nära relationer

Lekebergs kommuns handlingsplan mot våld i nära relationer (gällande mellan åren 2019-2023) lyfter fram åtgärder i syfte att skapa förutsättningar för att prata om våld samt upptäcka, hjälpa och stödja våldsutsatta. I handlingsplanen beskrivs sju

²² Barnombudsmannen, *Barnkonventionen*. Hämtad 2019-12-11.

²³ Socialstyrelsen, *Tidiga och samordnade insatser*. Hämtad 2019-12-11.

utvecklingsområden med tillhörande insatser som alla förvaltningar ska ta ansvar för. Utvecklingsarbetet genomförs i syfte att förebygga och minska negativa konsekvenser för individ och samhälle kopplat till våld i nära relationer. Målsättningen är att våld i nära relationer ska upphöra²⁴.

4.4 Analys

I kartläggningsarbetet inför framtagandet av denna samverkansplan har de samverkande aktörerna fått ge sin bild över vad som fungerat/fungerar bra samt vad verksamheterna behöver vidareutveckla.

God samverkan

Det som påtalats som positivt är en mötesstruktur med regelbundna inplanerade träffar, ett innehåll då både enskilda ärenden och mer övergripande frågor kan tas upp och en beskrivning av varje arbetsfunktions ansvarsområde och kompetens. Funktioner som har en tät samverkan har också påtalat vinsterna med att vara samlokaliserade.

Andra positiva exempel som lyfts fram är initiativtagande till att sprida information och kunskap om den egna verksamheten till samverkande aktörer, för att tydliggöra verksamheternas olika uppdrag i syfte att möjliggöra samverkan. Nya skriftliga direktiv, i form av blankett och rutin, som berör verksamheter inom de båda förvaltningarna har också arbetats fram i samverkan för att tydliggöra olika ansvarsområden.

Flera funktioner har påtalat att det finns ett genuint intresse, en nyfikenhet och en vilja att lära sig om varandras verksamheter vilket är viktiga förutsättningar för framtida samverkansarbete.

Utvecklingsområden

Likväl som det finns goda samverkansexempel så har utvecklingsområden också lyfts upp. Flera verksamheter inom skola/förskola och socialtjänst har uppmärksammat att funktionerna behöver få mer kännedom och kunskap om varandras ansvarsområden, uppdrag, förutsättningar och mandat. Det råder en otydlighet gällande ansvarsområden, vilken aktör som bör/ska uppmärksamma behov och hur ärenden gällande barn som riskerar att "falla mellan stolarna" kan fångas upp. Ett område som också är påtalat är löpande information och diskussion om den lagstadgade uppgifts- och anmälningsskyldigheten inom främst skolans verksamheter. Socialtjänst har lyft att de behöver kunskap om stöd som skolan kan ge till barn som är eller kan bli aktuella för några av socialtjänstens verksamheter.

En brist som krockar i ovanstående är frånvaron av återkommande samverkansforum för barn och ungdomar i vissa ålderskategorier. Det finns önskemål om att i dessa forum kunna lyfta och diskutera befintliga problemområden och insatser för det förebyggande och främjande arbetet. Dessa forum är av betydelse för verksamheterna att få stöd och vägledning i ärenden som sträcker sig utanför den egna verksamhetens ansvarsområde.

---

²⁴ Lekebergs kommun, *Handlingsplan för våld i nära relationer*, Fjugesta, 2018, s. 5.

Ibland kan mer eller mindre akuta situationer inträffa då det krävs en samverkan mellan de båda nämnderna och förvaltningarna. I dessa lägen behöver det finnas en tydlig struktur och organisation på hur dessa situationer löses på bästa sätt för de det berör. Här har nämnderna och förvaltningarna ett utvecklingsarbete framför sig.

5 Strategier

I följande avsnitt presenteras de strategier som löpande samverkansarbete kommer inriktas mot. Strategierna har arbetats fram utifrån de behov som uppmärksammas i framtagandet av handlingsplanen; identifierade samverkansbrister och gemensamma ansvarsområden gällande barn som far illa eller riskerar att fara illa. Utifrån strategierna utformas aktiviteter, beskrivna i årlig aktivitetsplan, som genomförs, utvärderas och analyseras.

5.1 Långsiktigt metod- och utvecklingsarbete

Nämnderna och förvaltningarna ska genomföra en gemensam implementering av en långsiktig, ändamålsenlig och effektiv organisation, likt denna plan presenterar. En sådan organisation förutsätter en hållbar styrande modell, en "styrsnurra" som innehåller de väsentliga delarna planera, följa upp, analysera och åtgärda²⁵. Politiker och tjänstemän bör vara mer eller mindre aktiva i hela styrprocessen, och målet ska vara att verka för att alla barn ska få en uppväxt i goda och trygga förhållanden, genom alla led.

I en ändamålsenlig och effektiv organisation ska det finnas legitimitet, förankring och engagemang inom och mellan de tre ledningsnivåerna; socialnämnd/kultur- och bildningsnämnd, 2 + 2 möten och styrgrupp. Ledning ska ta ansvar för att det finns förutsättningar för samverkansparterna att skapa kontakt, dela information och lära av varandra. Behov ska lyftas fram, oklarheter tydliggöras och kommuniceras och nya lösningar provas och utvärderas inom och mellan alla samverkansled. De samverkande parterna ska beakta barnets rättigheter samt involvera barn och vårdnadshavare i den mån det är möjligt.

5.2 Information- och kunskapsspridning

Varje verksamhet utför sina uppdrag utifrån givna lagrum, direktiv och förutsättningar. Verksamheterna och funktionerna inom dem bär också på sin unika kompetens; kunskap, erfarenheter och resurser kring de ärenden som tillfaller dem. I ett samverkansarbete delas detta med annan verksamhet, mot gemensamma mål. Flera verksamheter inom skola/förskola och socialtjänst har uppmärksammat att funktionerna behöver få mer kännedom och kunskap om varandras uppdrag, förutsättningar och kompetens. Det kan handla om vilka lagrum som styr uppdragen, och när det krävs en samverkan med andra aktörer i de situationer barn kan fara illa. Att skapa sig en gemensam bild av målgrupp samt andra begreppsdefinitioner kan också bli aktuellt.

Det är av yttersta vikt att de olika verksamheterna har en förståelse om varandras ansvarsområden, begränsningar och möjligheter. Samverkansparterna bör också ha

---

²⁵ Sveriges kommuner och regioner, *Planera, följa upp och åtgärda*. Hämtad 2020-01-07.

en gemensam förståelse för *betydelsen av samverkan*, för barnets bästa. För att nå dit behöver verksamheterna kontinuerligt informera, uppmärksamma och lära av varandra.

5.3 Utökat förebyggande och främjande arbete

Det är utifrån en framgångsrik "styrsnurra" som ett gynnsamt förbättringsarbete kan genomföras. Behov och möjligheter kan fångas upp i ett tidigt skede och förutsättningar för ett förebyggande och främjande arbete skapas. Detta ger stora vinster för den berörda individen eller familjen men det är också lönsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv²⁶.

Att ha återkommande samverkansforum med tydligt syfte, mål och ansvarsområden är en struktur som framförts som framgångsrik. De samverkande aktörerna bör aktivt arbeta för att tillskapa forum där barn och unga inom alla ålderskategorier kan fångas upp i olika avseenden. Dessa forum ska syfta till lärande och utveckling – viktiga komponenter i det förebyggande och främjande arbetet.

---

²⁶ Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, *Strategi för samverkan- kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa*, Västerås: Edita Västra Aros, 2007, s. 52.

Referenser

Rapporter och publikationer

Barnombudsmannen. *Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: E-print AB, 2007.

Lekebergs kommun. *Handlingsplan mot våld i nära relationer*. Fjugesta, 2018.

Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen. *Strategi för samverkan - kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa*. Västerås: Edita Västra Aros, 2007.

Lagstiftning

SFS 2017:900. *Förvaltningslag*

SFS 1949:381. *Föräldrabalk*

SFS 2017:30. *Hälso- och sjukvårdslag*

SFS 1990:52. *Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga*

SFS 2010:800. *Skollag*

SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*

Webbsidor

Barnombudsmannen. *Barnkonventionen*.

<https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/>
(Hämtad 2019-12-11)

Kunskapsguiden.se. *Lagstiftning om samverkan kring barn och unga - en sammanfattning*.

<https://www.kunskapsguiden.se/psykiatri/Kunskapsunderlag/malgruppsanpassade-sammanfattningar/Sidor/Lagstiftning-om-samverkan-kring-barn-och-unga-en-sammanfattning-om-ansvarsfordelning.aspx> (Hämtad 2020-01-09)

Skolverket. *Skolans ansvar för barn som far illa*.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/skolans-ansvar-for-barn-som-far-illa> (Hämtad 2019-05-09)

Socialstyrelsen. *Tidiga och samordnade insatser*.

<https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/barn-och-unga/tidiga-och-samordnade-insatser/> (Hämtad 2019-12-11)

Sveriges kommuner och regioner. *Planera, följa upp och åtgärda*.

<https://skr.se/demokratiledningstyrning/stodforattstyraochleda/planerafoljauppochatgärda.24377.html> (Hämtad 2020-01-07)